תורה אור

ודייני גולה אמרו מחזיקין, אמר רב הלכה כדייני גולה, אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב הדר ביה מר משמעתיה? אמר להו מסתברא אמרי, כדרב יוסף: ולא לאשה בנכסי בעלה וכו': פשיטא כיון דאית לה מזוני, מזוני הוא דקא אכלה? לא צריכא דיחד לה ארעא אחריתי למזונה, הא ראיה יש? לימא לגלויי זוזי הוא דבעי, שמעת מינה המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי? לא, אימא הא ראיה יש בשטר מתנה. אמר ליה רב נחמן לרב הונא א) לא הוה מר גבן באורתא בתחומא דאמרינן מילי מעלייתא. אמר ליה מאי מילי מעלייתא אמריתו? המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי. אמר ליה פשיטא דל זוזי מהכא ותיקני בשטרא מי לא תנן ב) נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה? אמר ליה ולאו איתמר עלה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן לו דמיה? ולאו מותיב רב המנונא ג) בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה שדי מכורה לך, שדי (א) נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה? ולאו הוא מותיב לה והוא מפרק לה במוכר שדהו מפני רעתה? (רב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן) ורב אשי אמר במתנה בקש ליתנה לו ולמה כתב לו בלשון מכר כדי ליפות כחו. מתיבי לוה מן העבד ושחררו, מן האשה וגרשה, אין להן עליו כלום. מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דבעי? שאני התם דלא ניחא ליה לשווייה נפשיה עבד לוה לאיש מלוה. שלח רב הונא בר אבין המוכר שדה לאשתו - קנתה

ובעל

ודייני גולה · שמואל וקרנא בפרק ראשון דסנהדרין (דף יז: ע"ש): **מחזיקין** · (ב)(והיא) לה למחות: **מסתברא אמרי** · היכא דהויא מקנת חזקה בחיי בעלה ושלש לאחר מיתת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל התם הוא דמסתברא דמחזיקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל אשת איש צריכה למחות דמשמע דמחזיקין, ומיהו דייני גולה (ג) בכל (ענינין) פליגי אדרב: **כדרב יוסף** · גמרא הוא שקילר דברי רב אבל רב לא הזכיר רב יוסף שהרי קדם לו רב הרבה דורות: **כיון דאית לה מזוני** · מהבעל: **מזוני הוא דקאכלה** · הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא מיחה בעל: **דיחד לה** · בעל קרקע אחריתי למזונות ואפי' הכי לא קפיד בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה חזקה: **ודייק חזקה הוא דלית לה** · בלא שטר: **הא ראיה יש** · אם יש לה שטר מכירה מבעל הוי מקחה קיים: **לימא** · הבעל אע"פ שהקרקע נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי ממנה לא קני לה הקרקע: **לגלויי זוזי בעינא** · "מעות הטמינה ממני ונתכוונתי לגלות לי מעותיה ובחזקת מעות שלי לקחתים מידה ולא לשם מכר, ולא לדעת קנין מכירה קבלתי' ולא גמרתי והקניתי": **שמעת מינה המוכר כו'** · ופלוגתא היא לקמן: **אימא** · דוק הכי: **הא ראיה יש** · אם יש לה שטר מתנה דהתם גמר ונתן לה דליכא גלויי זוזי: **בתחומא** · בתי מדרשות שלהן בסוף התחום היו כדי שיוכלו לבא שם בשבת מן העיירות שמסביב: **א"ל** · היכא דאיכא שטר מכירה, אפילו לגלויי זוזי מיכוין בקבלת המעות, הוי קנין גמור דדל זוזי מהכא ותיקני בשטר מכירה דגבי מעות הוא דאיכא למימר "קבלת מעות הללו לא ניקני' דלגלויי זוזי נתכוין ולעצמו קבלם אבל גבי שטר המכירה לא שייך למימר הכי אלא הרי הוא כשטר מתנה דהכל מודין בו לקמן דקנתה דמה ריוח יש לו בכתיבת שטר המכירה אלא ודאי גמר ואקני לה והא ליכא למימר דאי לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זוזי ולגלויי זוזי נתכוין גם בכתיבת השטר' דכל כך לא מסיק אינש אדעתיה: **מי לא תנן כו'** · וקס"ד דאפי' בשטר מכירה קאמר דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו שטר מכירה אין יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות חייב לו הלוקח למוכר: **ולאו איתמר עלה** · דבשטר מתנה מיירי אבל שטר מכר לא קנה. וא"ל רב הונא לרב נחמן ולאו מותיב רב המנונא לשמואל כו' אלמא שטר מכר נמי קנה והכתי מאי מילי מעלייתא: **הרי זו מכורה או נתונה** · ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם בפרק ראשון דקידושין דרב המנונא מותיב לה וגם מפרק לה דהך ברייתא דקתני "שטר מכר קונה" - במוכר שדהו מפני רעתה קרקע רעה דבההיא ודאי גמר ומקנה מיד בשטר, ומעות ליהוו מלוה גבי דלוקח עד דתבע ליה אבל בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב זוזי כשמואל והכתי איכא מילי מעלייתא: **ה"ג במסכת קדושין רב אשי אמר במתנה ביקש ליתן לו כו'** · ואאתקפתא דהך ברייתא דהוה קשיא לשמואל קאי ובא רב אשי לומר דהך ברייתא לא בשטר מכר איירי כלל אלא בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה לשון מכר ליפות כחו דמקבל מתנה שאם יערערו עליו יבא הנותן לפנותו כדין מוכר דלא ליהוי תרעומת עילויה וה"ק "שדי מכורה לך וגם נתונה תהיה לך" הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן כדין מוכר וגם נתונה היא ולית בה משום דינא דבר מצרא דאמרינן בבבא מציעא (דף קח:) מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא והיינו דאיכא ייפוי כח דמכר ודמתנה: ה"ג ורב אשי אמר במתנה כו': **לוה מן העבד** · וכתב שטר מלוה ושיעבד לו נכסיו: **לגלויי זוזי הוא** · דשיעבד לו נכסיו: **דלא משוי נפשיה כו'** · אנן סהדי דשום אדם לא יהיה ברצונו 'עבד לוה' אם יכול להפטר בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעי אבל גבי מכר גמר ומקנה שהרי אינו נעשה 'עבד לוה' בהך שטר מכירה כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלוקח דליהוי 'עבד לוה' לגבי לוקח: **שלח רב הונא בר אבא** · לתלמידי בית המדרש:

והבעל

הא ראיה יש בשטר מתנה · ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה דלא שייך ביה גלויי זוזי: **דל** זוזי מהכא ותיקני ליה בשטר · במקום שכותבין שטר היו וקאמר דבמקום הזה לא מהניא שמעתיה מידי אע"ג דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר דנפקא מינה להיכא דאמר אי (ד) בעינן בשטרא איקני ואי בעינן בכספא איקני דקני בכספא אע"פ שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב השטר תחלה ואח"כ נתנה דמים דאי אמר לגלויי זוזי הוא דבעי לא קנתה: **כתב** לו על הנייר או על החרס · וכן תניא לענין קידושין כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי כו' · אומר ר"ת דאתי כר"א דאמר עדי מסירה כרתי דלר' מאיר כיון שצריך שיחתמו עדים בשטר קידושין כדאמר בפ"ב דקידושין (דף מח· ושם) אמר ר"ל כגון דקדשה בשטר שאין עליו עדים ור"מ לטעמיה דאמר עדי חתימה כרתי א"כ לא מהניא חתימה על דבר שיכול להזדייף כדתנן בפ"ב דגיטין (דף כא:) אין כותבין לא על הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא מהני לר"מ דצריך שיהא מוכיח מתוכו כדאמר בריש כל הגט (שם דף כד:) גבי כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו גדולה לא מצי מגרש משום דאין מוכח מתוכו הי מינייהו מגרש וא"ת והא אמר בפ"ב דגיטין (דף כב:) דלא הכשיר ר' אלעזר אלא בגיטין ולא הכשיר אלא לאלתר אבל בשאר שטרות (ה) משמע דלא הכשיר אפילו לאלתר וי"ל דהכי בעי למימר דלא הכשיר רבי אלעזר אלא בגיטין ודכוותייהו כמו שדה מכורה לך דהכא וכן ההיא דקידושין דלא נכתבו אלא לקנות שדה והאשה דומיא דגיטי שאינן עשויין עיקרן לראיה אלא להתגרש אבל שטרות העומדים לראיה לא ועי"ל דהכא ובקידושין לא איירי אלא בכתב ידו כדאמר הוציא עליו כתב ידו כו' וזה אינו יכול להזדייף שהיה ניכר שאין זה כתב ידו: **אע"פ** שאין בו שוה פרוטה · תימה דמאי רבותא הוא שוה פרוטה בשלמא גבי קידושין נקט כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה דרבותא היא דאע"פ שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שוה פרוטה מקודשת מתורת שטר אבל הכא גבי מוכר אפי' יש בו שוה פרוטה אינו קונה מתורת כסף שהרי מוכר נותן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אגב כסף: **ולמה** כתב בלשון מכר כדי ליפות את כחו · להיות אחריות על הנותן כדין מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה לך וגם שדי נתונה וכתב לשון מתנה משום דינא דבר מצרא וקשה דאמר בהמקבל (ב"מ דף קח:) מתנה דלית בה אחריות יש בה משום דינא דבר מצרא ועוד קשה לר"ת שדי שדי תרי זימני למה לי ואור"ת וכן ר"י דלא מיירי בשכותב שניהן אלא בשכותב מכורה או נתונה וקאמר אפי' בשכתב מכורה במתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מכר כדי לייפות את כחו שמקבל עליו אחריות ועי"ל דשני שטרות כותב לו באחד לשון מכירה ובאחד לשון נתינה ואם יצטרך לדינא דבר מצרא יראה של נתינה ולא של מכירה ואם צריך לאחריות יראה של מכירה ועי"ל דאפי' כתיבי תרוייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון מתנה לענין הא דתנן לקמן בהמוכר את הבית (דף עא·) בד"א במוכר אבל בנותן נותן את כולן והכי איתא בירושלמי פ"ק דקידושין ועי"ל דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין צריך ליתן דמים ומיהו קשה לטעם זה דאמאי בעי בשטר באיקני סגי: **לוה** מן העבד ושחררו כו' · תימה דמאי רבותא נקט ושחררו וגרשה פשיטא דאי אין להם עליו כלום בעודו תחתיו גם כשיוצאין אין להם עליו כלום ויש לומר דסלקא דעתיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שישתחרר ותתגרש:

לא

רבינו גרשום

יחזיק לאחר מיתת בעלה ג' שנים: דייני גולה. שמואל וקרנא: הדר ביה מר משמעתא. דאמר לעיל דאמר רב אין מחזיקין: מסתבר טעמייהו אמרי. משום דס"ל כתירוץ דרב יוסף דאמר לעולם באחר וכו': פים' מזוני היא דקא אכלה. ולא משום דמוחזקת היא בה: לא צריכא כגון דיחד לה ארע' אחריתי למזונותי'. והחזיקה באחרת אפילו הכי לא הויא חזקה דבעל גבי אשתו שתיק: הא מייתי ראיה. דזבנה ניהלה יש לה חזקה אמאי נימא הבעל משום הכי זבינתה ניהלה כדי לגלויי לי זוזי דחזו לה דהות ממצרא מינאי ולהכי זבינתה ניהלה ולא משום מכירה גמורה דהא מה שקנתה אשה קנה בעלה · ש"מ מדלא מצי למימר הכי איכא למישמע מינה דהמוכר שדהו לאשתו קנתה ולא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעי ואי מייתא ראיה הויא חזקה' לעולם המוכר לאשתו א) קנתה ולא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעי · והאי דדייקת הא ראיה יש לה היינו בשטר מתנה דאי מייתא ראיה דיהבה לה במתנה ראייתה ראייה: בתחומא. בבית המדרש: אמר ליה. המוכר שדהו לאשתו וכו' ולא אמרי' לגלויי זוזי בעי: אמר ליה מאי מעלייתא. פשיטא דקנתה: דל זוזי מהכא. דאפי' לא יהבה ניהליה זוזי אפי' הכי קנתה בשטר דקא גמר ומקנה לה בשטר · דתנן כו' בכסף בלא שטר ובשטר בלא כסף ולא מצי למיהדר בהן: עד שיתן דמים ב) ואי אמרי' הכא לא קנתה היינו טעמא משום דלגלויי זוזי בעי. ומקשי' ולאי דלא קנה עד דיהיב זוזי · ומתיב וכו' הרי זה מכורה ונתונה. ואע"ג דלא נתן דמים אלמא משום דנתינת השטר קנה · הכא נמי דל זוזי מהכא ותקני בשטרא: במוכר שדהו מפני רעתה. שאין בה תועלת ומחמת שהיא רעה קא גמר ויהבה ניהליה אע"ג דלא קיבל דמים · אבל בעלמא לא קנה עד שיתן דמים · והכי נמי במוכר שדהו לאשתו לא קנתה דמצי אמר לגלויי זוזי הוא דעבדי משום הכי איצטריך להו למימר בתחומא דקנתה ולא מצי אמר לגלויי זוזי עבדא · ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן דהמוכר שדהו לאשתו קנתה משום האי טעמא משום דבמתנה ביקש ליתן לה ולמה כתב לה בלשון מכירה כדי ליפות כחה דדעתו קרובה אצלה · דבשטר מכירה כותבין בו אחריות. ובמסכת קדושין כתב רב אשי אמר במתנה בקש ליתן לו וכו' וקאי אמוכר שדהו מפני רעתה: אין להן עליו כלום · דפטור מלשלם: מאי טעמא לאו משום דאמרינן לגלויי זוזי הוא דעביד דלוה מהן ולא גמר לפרוע להן. ומקשי' לרב נחמן דאמר לא אמרינן לגלויי זוזי עבד · לגבי הלואה שאני דלא גמר לשעביד נפשיה למיהוי עבד לאשתו או לעבדו דמידע ידע דעבד לוה לאיש מלוה ולא

אבד

א) נראה דצ"ל לא קנתה דאמרינן דלגלויי זוזי וכו' . ב) נראה דצ"ל ומשו"ה אי אמרינן דקנתה היינו טעמא משום דלא אמרינן לגלויי זוזי בעי .

מסורת הש"ס

א) [כ"ק כי' עמ"ש על הגליון בשם הערוך] : ב) קדושין כו' [לקמן פו:] : ג) קדושין כו. :

עין משפט נר מצוה

רב א מיי' פי"ג מהל' טוען הלכה ח סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמט סעיף ט :

רג ב מיי' פ"א מהל' מכירה הל' ג ופ"ב מהל' זכייה הל' א סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קל סעי' א וסי' רמא סעיף א :

רד ג מיי' פ"א מהל' מכירה הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצא סעיף ב :

רה ד מיי' שם טוש"ע שם ס"א :

רו ה מיי' שם טוש"ע שם ס"ב :

רז ו מיי' פ"ב מהל' מלוה הלכה ח טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ב :

הגהות הב"ח

(א) גמ' שדי מכורה לך שדי נתונה לך: (ב) רשב"ם ד"ה מחזיקין דהיה : (ג) ד"ה מסתברא וכו' בכל ענין פליגי : (ד) תוס' ד"ה דל וכו' אי בעינא בשטרא איקני ואי בעינא : (ה) ד"ה כתב וכו' בשאר שטרות לא משמע :

נושא כלל
המוכר שדה לאשתו [illegible]

נושא
המוכר שדה לאשתו [illegible]

מבנה
[illegible]

תת נושא
[illegible]
1- מוכר שדה מפני רעתה [illegible]
2- [illegible]

מבנה
[illegible]

נושא
[illegible]